

INTERNATIONAL
PRACTICE GROUP

BAKIŞ

YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK & BAĞIMSIZ DENETİM A.Ş.

Ankara Merkez
Çetin Emeç Bulvarı 1364.Sokak No1/1
Balgat-ANKARA-TR
Tel:0312-284 03 35-36
Fax:312-284 36 85
e-posta:info@bakis.com.tr

BAKIŞ MEVZUAT

Konu	282 seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliği
Sayı	2012/24
ÖZET	282 seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde, türev ürünlerin Gelir Vergisi Kanununun geçici 67'nci maddesi kapsamında vergilendirilmesine ilişkin açıklamalar yer almıştır.

19 Ocak 2012 tarihli ve 28178 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 282 seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde, Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67'nci maddesi kapsamında

- forward,
- swap
- opsiyon sözleşmeleri,
- vadeli işlem ve opsiyon borsası işlemleri
- aracı kuruluş varantları

kullanımı yoluyla elde edilen kazançların nasıl vergilendirilmesi gerektiğine ilişkin açıklamalar yer almıştır.

BAKIŞ YMM VE BAĞIMSIZ DENETİM A.Ş.

YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİR

İLHAN ALKILIÇ

282 seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliği aşağıda verilmiştir.

Resmî Gazete

Tarih : 19 Ocak 2012

Sayı : 28178

Maliye Bakanlığından:

GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ (SERİ NO: 282)

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun geçici 67 nci maddesinde, menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elde tutulması ve elden çıkarılmasından sağlanan gelirler ile mevduat faizleri, repo gelirleri ve katılım bankalarından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesine yönelik düzenlemelere yer verilmiş olup, söz konusu maddede yer alan hükümlere ilişkin ayrıntılı açıklamalar, 257⁽¹⁾, 258⁽²⁾, 263⁽³⁾, 269⁽⁴⁾, 277⁽⁵⁾ ve 279⁽⁶⁾ seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliğlerinde yapılmıştır.

Bu Tebliğde, Gelir Vergisi Kanununun geçici 67 nci maddesi kapsamında türev ürünlerden elde edilen gelirlerin vergilendirilmesine ilişkin açıklamalara yer verilmektedir.

1. Yasal Mevzuat

Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinin diğer sermaye piyasası aracı addolunmak suretiyle Gelir Vergisi Kanununun geçici 67 nci maddesi kapsamında tevkif yoluyla vergilendirilmesini sağlayan, söz konusu maddenin (13) numaralı fıkrası ile vadeli işlem ve opsiyon borsalarında yapılan işlemler ile tam ve dar mükellef kurumların aralarında yaptıkları sözleşmelere ilişkin düzenlemelerin yer aldığı (14) numaralı fıkra aşağıdaki gibidir;

“(13) Bu maddede geçen menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı ifadesi, özel bir belirleme yapılmadığı sürece Türkiye’de ihraç edilmiş ve Sermaye Piyasası Kurulunca kayda alınmış ve/veya Türkiye’de kurulu menkul kıymet ve vadeli işlem ve opsiyon borsalarında işlem gören menkul kıymetler veya diğer sermaye piyasası araçları ile kayda alınmamış olsa veya menkul kıymet ve vadeli işlem borsalarında işlem görmese dahi Hazinece veya diğer kamu tüzel kişilerince ihraç edilecek her türlü menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracını ifade eder.

Bankaların ve aracı kurumların taraf olduğu veya bunlar aracılığıyla yapılan; belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte, ekonomik veya finansal göstergelere dayalı olarak düzenlenenler de dahil olmak üzere, para veya sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni ve döviz alma, satma, değiştirme hak ve/veya yükümlülüğünü veren vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri bu madde uygulamasında diğer sermaye piyasası aracı addolunur.”

“(14) Türkiye’de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında 31/12/2008 tarihine kadar yapılan işlemlerden elde edilen kazançlar için (1) numaralı fıkrada belirtilen tevkifat oranı sıfır olarak uygulanır. Tam ve dar mükellef kurumların (Türkiye’de işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla faaliyette bulunmayanlar hariç) aralarında yaptıkları vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden doğan kazançları bakımından bu madde hükümleri uygulanmaz. Şu kadar ki banka ve benzeri finans kurumları için Türkiye’de işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla faaliyette bulunma şartı aranmaz.”

Söz konusu (14) numaralı fıkra hükmü uyarınca kurumların aralarında yaptıkları vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden doğan kazançlarının geçici 67 nci madde uygulaması karşısındaki durumu tablo halinde gösterilmiştir.

Sözleşmenin Tarafları	Daimi Temsilci/ İşyeri	Geçici 67 nci Mad. Göre Tevkifat
Tam Mük. Kurum – Tam Mük. Kurum	-	Yapılmayacak
Dar Mük. Kurum – Tam Mük. Kurum	Var	Yapılmayacak
Dar Mük. Kurum – Tam Mük. Kurum	Yok	Yapılacak
Dar Mük. Banka ve Benzeri Finans Kurumu – Tam Mük. Kurum	Var	Yapılmayacak
Dar Mük. Banka ve Benzeri Finans Kurumu – Tam Mük. Kurum	Yok	Yapılmayacak

Türkiye’de işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla faaliyette bulunmayan dar mükellef kurumlar için tevkifat yapılması öngörülen durumda, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrası kapsamındaki mükellefler ile münhasıran menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı getirileri ile değer artışı kazançları elde etmek ve bunlara bağlı hakları kullanmak amacıyla faaliyette bulunan mükelleflerden 2499 sayılı Sermaye Piyasası

Kanununa göre kurulan yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarıyla benzer nitelikte olduğu Maliye Bakanlığınca belirlenenler için uygulanacak tevkifat oranı % 0'dır.

Bu kapsamda, bazı türev ürünlerin geçici 67 nci maddeye göre vergilendirilmesine ilişkin temel esaslar aşağıda açıklanmaktadır.

2. Forward Sözleşmeleri

Forward sözleşmesi, taraflardan birinin sözleşmeye konu olan finansal varlığı sözleşmede belirlenen fiyat üzerinden gelecekteki belirli bir tarihte satın almasını, karşı tarafın da sözleşmeye konu finansal varlığı satmasını şart koşan bir sözleşme türüdür.

Sözleşmeye konu varlığın fiyat, miktar ve teslim tarihinin sözleşme tarihinde belirlendiği forward işlemlerinde, işlemin karla sonuçlanması durumunda, sözleşmeye baz alınan kıymetin piyasa fiyatına göre oluşan değeri ile işlem fiyatına (kullanım fiyatına) göre oluşan değeri arasındaki fark tevkifat matrahını oluşturacaktır.

Buna göre, forward sözleşmesinin hükmünden yararlanıldığı anda, sözleşmeye baz alınan kıymetin piyasa fiyatına göre oluşan değeri ile işlem fiyatına göre oluşan değeri arasındaki fark üzerinden sözleşmenin sona erdiği tarih itibarıyla bankalar ve aracı kurumlar tarafından tevkifat yapılacaktır.

Örnek 1: Bay (A)'nın 4/1/2011 tarihinde (Y) Bankası ile yapmış olduğu 3 ay vadeli forward USD alım sözleşmesine ilişkin veriler aşağıda yer almaktadır.

İşlem Tarihi	: 4/1/2011
Vade Tarihi	: 4/4/2011
Sözleşme Tutarı	: 1.000.000 USD
Sözleşme Kuru	: 1,4890
Vadede Spot Kur	: 1,5268
Tevkifat Matrahı	= kıymetin piyasa fiyatına - kıymetin işlem (kullanım) fiyatına göre oluşan değeri
Tevkifat Matrahı	= 1.000.000 USD * (1,5268-1,4890) = 37.800 TL

Banka tarafından Bay (A)'nın elde etmiş olduğu 37.800 TL kazanç üzerinden % 10 oranında tevkifat yapılacaktır.

3. Swap İşlemleri

Swap, iki tarafın belirli bir zaman dilimi içinde farklı faiz ödemelerini ve/veya farklı para birimlerini karşılıklı olarak değiştirdikleri bir takas sözleşmesidir.

3.1. Para Swapı

Tarafların önceden anlaştıkları oran ve koşullarda belirli miktardaki para birimlerini değiştirmek suretiyle gerçekleştirdikleri para swapı işleminde, farklı para birimlerinin karşılıklı olarak değiştirilmesi sonucunda ortaya çıkan gelirtevkifat matrahını oluşturacaktır.

Buna göre tevkifat matrahı, ilk değişim tarihindeki kura göre hesaplanan değer ile sözleşmede vadedeki değişim için belirlenen kura göre oluşan değer arasındaki farka eşit olacaktır.

Örnek 2: Bay (B)'nin (Y) Bankası ile yapmış olduğu USD/TL para swapı sözleşmesine ilişkin veriler aşağıda yer almaktadır.

İşlem Tarihi	: 25/4/2011
Vade Tarihi	: 24/5/2011
İşlem Tarihindeki Kur	: 1,5112
Sözleşme Kuru	: 1,5220

Bay (B) sözleşme tarihinde (sözleşmenin spot bacağı), 20.000.000 USD karşılığı olarak 30.224.000 TL vermiş, vadede ise (sözleşmenin forward bacağı) 20.000.000 USD verip 30.440.000 TL almıştır.

Bay (B)'nin bu işlemi (30.440.000-30.224.000) 216.000 TL karla sonuçlanmış olup, söz konusu kar üzerinden % 10 oranında tevkifat yapılacaktır.

Örnek 3: Bayan (C)'nin (Z) Bankası ile yapmış olduğu EURO/USD para swapı sözleşmesine ilişkin veriler aşağıda yer almaktadır.

İşlem Tarihi	: 27/5/2011
Vade Tarihi	: 26/6/2011
İşlem Tarihindeki Kur	: 1,4239
Sözleşme Kuru	: 1,4230

Bayan (C) sözleşme tarihinde (sözleşmenin spot bacağı), 25.000.000 EURO karşılığı olarak 35.597.500 USD vermiş, vadede ise (sözleşmenin forward bacağı) 25.000.000 EURO verip 35.575.000 USD almıştır.

Bayan (C)'nin bu işlemi (35.575.000-35.597.500) 22.500 USD zararla sonuçlanmış olup, oluşan zararın 257, 258 ve 269 seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliğlerinde yer alan açıklamalar çerçevesinde aynı tür işlemlerden doğan karlardan mahsubu mümkün bulunmaktadır.

3.2. Faiz Swapı

Faiz swapı, gösterge bir anapara tutarı üzerinden farklı faiz oranı esaslarına göre hesaplanacak faizlerin iki taraf arasında anlaşılın vadelerde değişimini öngören bir sözleşme çeşidi olup, aynı para biriminden olan borçların sadece faiz ödemelerinin yapısı değişmekte, anapara değişimi gerçekleşmemektedir.

Faiz swapı işlemlerinde, faiz ödemelerinin değişimi nedeniyle ödeme dönemleri itibarıyla hesaplanan net kazanç tutarları tevkifat matrahını oluşturacaktır.

Bu çerçevede, faiz ödemelerinin bir takvim yılı içerisinde karşılıklı olarak aynı tarihlerde gerçekleşmesi (çakışma) durumunda her bir ödeme tarihi itibarıyla hesaplanan net kazanç tutarı tevkifat matrahını oluşturacaktır.

Ödeme tarihlerinin bir kısmının çakışması durumunda ise, bir takvim yılı aşılmamak suretiyle ödemelerin çakıştığı tarihler itibarıyla, müşteri tarafından ödenen faiz tutarları ile müşteriye o tarihe kadar yapılan faiz ödemelerinin tamamı karşılaştırılmak suretiyle net kazanç tutarı tespit edilecektir.

Ödeme dönemleri itibarıyla ortaya çıkan zararların ise, takvim yılı aşılmamak kaydıyla, 257, 258 ve 269 seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliğlerinde yer alan açıklamalar çerçevesinde izleyen dönemlerde aynı tür işlemlerden doğan gelirlerden mahsubu mümkündür. Takvim yılı sonuna kadar mahsup edilemeyen zararlar ise ihtiyari beyanname yoluyla mahsup edilebilecektir.

Örnek 4: Bay (D)'nin, 10.000.000 USD tutarındaki 2 yıl vadeli 6 ayda bir LIBOR faiz ödemeli borcundan doğan yükümlülüğünü yerine getirebilmek amacıyla 30/7/2010 tarihinde, (Z) Bankası ile % 4 faiz oranı üzerinden yapmış olduğu 2 yıl vadeli 6 ayda bir faiz ödemeli swap sözleşmesine ilişkin veriler aşağıda yer almaktadır.

Sözleşme Tutarı : 10.000.000 USD
Sözleşme Tarihi : 30/7/2010
Sabit Faiz : % 4
Değişken Faiz : USD LIBOR

<u>Faiz Ödeme Tarihleri:</u>	<u>LIBOR</u>	<u>Döviz Kuru</u>
31/1/2011	% 4,5	1,60
29/7/2011	% 3,8	1,67
31/1/2012	% 4,1	1,61
31/7/2012	% 3,7	1,71

FAİZ ÖDEME TARİHLERİ	LIBOR	(Z) BANKASI TARAFINDAN BAY (D)'YE ÖDENEN FAİZ	BAY (D)'NİN (Z) BANKASINA ÖDEDİĞİ FAİZ	TEVKİFAT MATRAHI	TEVKİFAT TUTARI
31/1/2011	% 4,5	225.000 USD (225.000*1,60=360.000)	200.000 USD (200.000*1,60 = 320.000)	40.000 TL	4.000 TL
29/7/2011	% 3,8	190.000 USD (190.000*1,67 =317.300)	200.000 USD (200.000*1,67 = 334.000)	(16.700 TL)	-
31/1/2012	% 4,1	205.000 USD (205.000*1,61=330.050)	200.000 USD (200.000*1,61 = 322.000)	8.050 TL	805 TL
31/7/2012	% 3,7	185.000 USD (185.000*1,71=316.350)	200.000 USD (200.000*1,71= 342.000)	(25.650 TL)	-

Bu durumda, Bay (D) 31/1/2011 ve 31/1/2012 tarihlerinde değişken faizden sabit faize geçmiş olması nedeniyle avantajlı durumda olup, 31/1/2011 tarihinde faiz swap işleminden doğan net kazanç tutarı 40.000 TL, 31/1/2012 tarihinde faiz swap işleminden doğan net kazanç tutarı da 8.050 TL'dir.

29/7/2011 ve 31/7/2012 tarihlerinde ise, Bay (D) zararlı durumda olup, bu zarar aynı dönemde gerçekleştirilen aynı tür işlemlerin konsolide edilmesi yoluyla yok edilemezse, ilgili yılların izleyen üç aylık dönemlerinde aynı tür işlemlerden doğan kardan mahsup edilebilecektir. Böyle bir karın bulunmaması nedeniyle mahsup edilemeyen zarar tutarları ise ihtiyari beyanname yoluyla mahsup edilebilecektir.

Örnek 5: Bay (E)'nin, 10.000.000 USD tutarındaki 2 yıl vadeli 3 ayda bir LIBOR faiz ödemeli borcundan doğan yükümlülüğünü yerine getirebilmek amacıyla 30/7/2010 tarihinde, (Z) Bankası ile % 4 faiz oranı üzerinden yapmış olduğu 2 yıl vadeli 6 ayda bir faiz ödemeli swap sözleşmesine ilişkin veriler aşağıda yer almaktadır.

Sözleşme Tutarı : 10.000.000 USD
Sözleşme Tarihi : 30/7/2010
Sabit Faiz : % 4
Değişken Faiz : USD LIBOR

Faiz Ödeme Tarihleri:

<u>Bay (E)</u>	<u>(Z) Bankası</u>	<u>LIBOR</u>	<u>Döviz Kuru</u>
	28/10/2010	% 5,1	1,60
31/1/2011	31/1/2011	% 4,5	1,62
	29/4/2011	% 2,6	1,64
29/7/2011	29/7/2011	% 3,8	1,67
	28/10/2011	% 4,0	1,66
31/1/2012	31/1/2012	% 4,1	1,61
	30/4/2012	% 3,9	1,67
31/7/2012	31/7/2012	% 4,0	1,71

FAİZ ÖDEME TARİHLERİ		LIBOR	(Z) BANKASI TARAFINDAN BAY (E)'YE ÖDENEN FAİZ	BAY (E)'NİN (Z) BANKASINA ÖDEDİĞİ FAİZ	TEVKİFAT MATRAHI	TEVKİFAT TUTARI
BAY (E)	(Z) BANKASI					
	28/10/2010	% 5,1	127.500 USD (127.500*1,60=204.000)		204.000 TL	20.400 TL
31/1/2011	31/1/2011	% 4,5	112.500 USD (112.500*1,62=182.250)	200.000 USD (200.000*1,62 = 324.000)	(141.750)	-
	29/4/2011	% 2,6	65.000 USD (65.000*1,64=106.600)		(35.150)	
29/7/2011	29/7/2011	% 3,8	95.000 USD (95.000*1,67=158.650)	200.000 USD (200.000*1,67= 334.000)	(210.500)	-
	28/10/2011	% 4,0	100.000 USD (100.000*1,66=166.000)		(44.500)	-
31/1/2012	31/1/2012	% 4,1	102.500 USD (102.500*1,61=165.025)	200.000 USD (200.000*1,61= 322.000)	(156.975)	-
	30/4/2012	% 3,9	97.500 USD (97.500*1,67=162.825)		5.850 TL	-
31/7/2012	31/7/2012	% 4,0	100.000USD (100.000*1,71=171.000)	200.000 USD (200.000*1,71= 342.000)	(165.150)	-

Bu durumda, bir takvim yılı aşılmamak suretiyle ödemelerin çakıştığı tarihler itibarıyla net kazanç tutarının hesaplanması gerekeceğinden, aynı takvim yılı içinde başkaca ödemelerin çakıştığı bir tarih bulunmaması nedeniyle 28/10/2010 tarihi itibarıyla (Z) Bankası tarafından Bay (E) lehine ödenen 204.000 TL faiz tutarı üzerinden, % 10 oranında tevkifat yapılması gerekmektedir.

Karşılıklı ödemelerin çakıştığı 31/1/2011 tarihi itibarıyla Bay (E) zararlı durumda olup, 141.750 TL tutarındaki zarar izleyen üçer aylık tevkifat dönemlerine aktarılmıştır. Zarar mahsubu sonucunda ödemelerin ikinci kez çakıştığı 29/7/2011 tarihinde de Bay (E) zarar etmiş (210.500) olup, bu zarar tutarının izleyen üçer aylık döneme aktarılması sonucu 28/10/2011 tarihinde de tevkifata konu net kazanç tutarı doğmamıştır. Bu tarih itibarıyla ortaya çıkan toplam 44.500 TL zarar tutarı ise izleyen takvim yılına aktarılamayacağından ihtiyari beyan yoluyla mahsup yoluna gidilebilecektir.

İzleyen takvim yılında karşılıklı ödemelerin çakıştığı 31/1/2012 tarihinde Bay (E) 156.975 TL zararlı durumda olup daha önceki dönemlerde de yapıldığı üzere, bu zarar tutarının izleyen üçer aylık dönemlerdeki kazanç tutarından mahsup edilmesi sonucunda ödemelerin tekrar çakıştığı 31/7/2012 tarihi itibarıyla da Bay (E)'nin tevkifata konu bir kazancı doğmamıştır.

Dolayısıyla, Bay (E) bu işlemle ilgili olarak 28/10/2010 tarihinde 20.400 TL vergi ödemiş olup, sözleşmenin kalan dönemlerinde ise takvim yılı aşılmamak suretiyle zarar tutarlarının izleyen üçer aylık tevkifat dönemlerine aktarılması sonucunda tevkifata tabi kazanç doğmamıştır.

Örnek 6: Dar mükellef Bayan (F)'nin (lehdar), 15.000.000 EURO tutarındaki 2 yıl vadeli 6 ayda bir LIBOR faiz ödemeli borcuna ilişkin yükümlülüğünü yerine getirebilmek amacıyla, 30/8/2010 tarihinde Türkiye'de bulunan (Y) Bankası ile % 5 faiz oranıyla yapmış olduğu 2 yıl vadeli 6 ayda bir faiz ödemeli swap sözleşmesine ilişkin veriler aşağıda yer almaktadır.

Sözleşme Tutarı : 15.000.000 EURO
Sözleşme Tarihi : 30/8/2010
Sabit Faiz : % 5
Değişken faiz : EURO LIBOR

Faiz Değişim Tarihleri:	LIBOR	Döviz Kuru
28/2/2011	% 4,7	1,59
29/8/2011	% 4,8	1,76
29/2/2012	% 5,3	1,73
31/8/2012	% 5,6	1,78

FAİZ ÖDEME TARİHLERİ	LIBOR	(Y) BANKASI TARAFINDAN BAYAN (F)'YE ÖDENEN FAİZ	BAY (F)'NİN (Y) BANKASINA ÖDEDİĞİ FAİZ	TEVKİFAT MATRAHI	TEVKİFAT TUTARI
28/2/2011	% 4,7	352.500 EURO (352.500*1,59=560.475)	375.000 EURO (375.000*1,59=596.250)	(35.775)	-
29/8/2011	% 4,8	360.000 EURO (360.000*1,76=633.600)	375.000 EURO (375.000*1,76=660.000)	(26.400)	-
29/2/2012	% 5,3	397.500 EURO (397.500*1,73=687.675)	375.000 EURO (375.000*1,73=648.750)	38.925 TL	3.892,50 TL
31/8/2012	% 5,6	420.000 EURO (420.000*1,78=747.600)	375.000 EURO (375.000*1,78=667.500)	80.100 TL	8.010 TL

Dar mükellef Bayan (F)'nin yapmış olduğu swap sözleşmesi dolayısıyla 29/2/2012 tarihinde elde etmiş olduğu 38.925 TL gelir ile 31/8/2012 tarihinde elde etmiş olduğu 80.100 TL gelir üzerinden % 10 oranında tevkifat yapılacaktır.

4. Opsiyon Sözleşmeleri

Belirli bir miktardaki varlığı (fiziksel emtia veya finansal varlık) belirli bir fiyattan gelecekte belirli bir tarihte satın alma veya satma hakkı sağlayan opsiyon sözleşmelerinde, satın alma veya satma hakkının kullanılması suretiyle gelir elde edilmesi halinde tevkifat matrahı, sözleşmeye baz alınan kıymetin piyasa fiyatına göre oluşan değeri ile işlem fiyatına göre oluşan değeri arasındaki farktan, ödenen opsiyon priminin düşülmesi suretiyle hesaplanacaktır.

Opsiyon Primi, prim ödemesinin yapıldığı tarihte geçerli olan kur üzerinden Türk Lirasına çevrilmek suretiyle hesaplanacaktır.

Örnek 7: Bayan (G), 14/1/2011 tarihinde (Z) Bankası ile yaptığı 6 ay vadeli opsiyon sözleşmesi ile EURO alım hakkı elde etmiş olup, söz konusu sözleşmeye ilişkin veriler aşağıda yer almaktadır. Opsiyon priminin sözleşmenin yapıldığı tarihte ödendiği varsayılmıştır.

Sözleşme Tutarı : 1.500.000 EURO
Vade Tarihi : 14/7/2011
İşlem Anındaki Kur : 2,0630
Opsiyon Kuru : 2,1200
Vadede Spot Kur : 2,3250
Opsiyon Primi : 15.000 EURO (1.500.000*% 1)

Tevkifat Matrahı = (kıymetin piyasa fiyatına - kıymetin işlem fiyatına) - Primi
göre oluşan değeri göre oluşan değeri
Tevkifat Matrahı = 1.500.000 EURO * (2,3250-2,1200) - (15.000*2,0630)
= 307.500 – 30.945
= 276.555 TL

Bu durumda, (Z) Bankası tarafından Bayan (G)'nin elde etmiş olduğu 276.555 TL kazanç üzerinden % 10 oranında tevkifat yapılacaktır.

Satın alma/satma hakkının kullanılmadığı durumda ödenen opsiyon primi ise zarar olarak dikkate alınacaktır.

5. Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası İşlemleri

Gelir Vergisi Kanununun 6009 sayılı Kanunla değişik geçici 67 nci maddesinin (1) numaralı fıkrası kapsamında, banka ve aracı kurumların menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarından elde edilen gelirler üzerinden yapmakla yükümlü oldukları tevkifat, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrası kapsamındaki mükellefler ile münhasıran menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı getirileri ile değer artışı kazançları elde etmek ve bunlara bağlı hakları kullanmak amacıyla faaliyette bulunan mükelleflerden 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarıyla benzer nitelikte olduğu Maliye Bakanlığınca belirlenenler için 1/10/2010 tarihinden itibaren % 0 oranında uygulanacaktır.

Diğer taraftan, 27/9/2010 tarihli ve 2010/926 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı⁽⁷⁾ ile 193 sayılı Kanunun geçici 67 ncimaddesinin (1), (2) ve (3) numaralı fıkralarında yer alan oran; tam ve dar mükellef gerçek kişi ve kurumlar tarafından hisse senetlerine ve hisse senedi endekslerine dayalı olarak yapılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören aracı kuruluş varantları dahil olmak üzere, hisse senetlerine (menkul kıymetler yatırım ortaklıkları hisse senetleri hariç) ilişkin olarak elde edilen kazançlar için % 0 olarak belirlenmiştir.

Buna göre, geçici 67 nci maddenin (14) numaralı fıkrası hükmü gereği Türkiye'de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında yapılan işlemlerden elde edilen kazançlar için, anılan maddenin (1) numaralı fıkrasında belirtilen tevkifat oranının sıfır olarak uygulanmasına, 31/12/2008 tarihi itibarıyla son verilmiş olmasına rağmen, anılan borsalarda hisse senetlerine (menkul kıymetler yatırım ortaklıkları hisse senetleri hariç) ve hisse senedi endekslerine dayalı olarak yapılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden elde edilen kazançlar için 2009/14580 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereği 1/1/2009'dan itibaren, 2010/926 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereği ise 1/10/2010 tarihinden itibaren % 0 oranında tevkifat uygulanmasına devam edilmektedir.

Türkiye'de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında 1/10/2010 tarihinden itibaren gerçekleştirilen ve hisse senetlerine veya hisse senedi endekslerine dayalı olanlar dışında kalan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden elde edilen kazançlara uygulanacak tevkifat oranı ise % 10 olup, Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrası kapsamındaki mükellefler ile münhasıran menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı getirileri ile değer artışı kazançları elde etmek ve bunlara bağlı hakları kullanmak amacıyla faaliyette bulunan mükelleflerden Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarıyla benzer nitelikte olduğu Maliye Bakanlığınca belirlenenler tarafından elde edilen söz konusu kazançlar üzerinden ise % 0 oranında tevkifat yapılacaktır.

Türkiye'de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsaları ile bu borsalar dışında 1/10/2010 tarihinden itibaren hisse senetlerine ve hisse senedi endekslerine dayalı olarak yapılanlar dışında kalan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden elde edilecek gelirlerin geçici 67 nci madde uygulaması karşısındaki durumu tablo halinde gösterilmiştir.

Yatırımcı Tipi	Piyasa Türü	
	Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası	Tezgahestü
Tam Mükellef Gerçek Kişi	% 10 tevkifat	% 10 tevkifat
Tam Mükellef Sermaye Şirketi (Sermaye Piyasası Kurulunun düzenleme ve denetimine tabi fonlar dahil)	% 0 tevkifat	Tevkifata tabi değil
Diğer Tam Mükellef Kurum	% 10 tevkifat	Tevkifata tabi değil
Dar Mükellef Gerçek Kişi	% 10 tevkifat	% 10 tevkifat
Dar Mükellef Sermaye Şirketi ile münhasıran menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı getirileri ile değer artışı kazançları elde etmek ve bunlara bağlı hakları kullanmak amacıyla faaliyette bulunan mükelleflerden 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarıyla benzer nitelikte olduğu Maliye Bakanlığınca belirlenen dar mükellefler (işyeri/daimi temsilcisi olmayan ve banka ve benzeri finans kurumu da olmayan)	% 0 tevkifat	% 0 tevkifat
Dar Mükellef Sermaye Şirketi ve münhasıran	% 10 tevkifat	% 10 tevkifat

menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı getirileri ile değer artışı kazançları elde etmek ve bunlara bağlı hakları kullanmak amacıyla faaliyette bulunan mükelleflerden 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarıyla benzer nitelikte olduğu Maliye Bakanlığınca belirlenenler <u>dışında kalan</u> dar mükellefler (işyeri/daimi temsilcisi olmayan ve banka ve benzeri finans kurumu da olmayan)		
Türkiye’de İşyeri veya Daimi Temsilcisi Olan Dar Mükellef Kurumlar	% 0 tevkifat	Tevkifata tabi değil
Dar Mükellef Kurum (banka ve benzeri finans kurumu olanlar)	% 0 tevkifat	Tevkifata tabi değil

6. Aracı Kuruluş Varantları

Aracı kuruluş varantı, elinde bulunduran kişiye, dayanak varlığı ya da göstergesi önceden belirlenen bir fiyattan belirli bir tarihte veya belirli bir tarihe kadar alma veya satma hakkı veren ve bu hakkın kaydı teslimat ya da nakit uzlaşması ile kullanıldığı, aracı kuruluşlarca ihraç edilen menkul kıymet niteliğindeki bir sermaye piyasası aracıdır. Aracı kuruluş varantları opsiyon sözleşmelerine gösterdiği benzerlik nedeniyle opsiyon sözleşmelerinin menkul kıymetleştirilmiş bir çeşidi olarak kabul edilmektedir.

27/9/2010 tarihli ve 2010/926 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yapılan düzenleme ile İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören hisse senetlerine ve hisse senedi endekslerine dayalı olarak ihraç edilen aracı kuruluş varantlarındaki edilen gelirler, hisse senetlerine ilişkin olarak elde edilen kazançlar kapsamına alınmış olup, 1/10/2010 tarihi itibarıyla tam ve dar mükellef gerçek kişi ve kurumlar tarafından İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören bu kapsamdaki aracı kuruluş varantlarından elde edilen gelirler üzerinden % 0 oranında tevkifat yapılmaktadır.

Diğer taraftan, bu kapsamda olmayan aracı kuruluş varantlarının gelirleri geçici 67 nci maddede göre genel hükümler çerçevesinde tevkifata tabi tutulacaktır.

7. Diğer Hususlar

7.1. Vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsasında gerçekleştirilen vadeli işlemlerde sözleşme, ters pozisyon alınarak vadeden önce kapatılabilmekte veya vade tarihinde tasfiye edilebilmekte olup, sözleşmeden doğan kar/zarar tutarı sözleşmenin sona erdiği bu tarihler itibarıyla kesinleşmektedir. Dolayısıyla, sözleşmenin ters pozisyon alınarak kapatılması veya vade tarihi beklenerek tasfiye edilmesinden önce, açık pozisyon sahiplerinin teminat hesaplarına günlük olarak yansıtılan günsonu uzlaşma fiyatına göre hesaplanmış değerlendirme karları üzerinden, henüz sözleşme kar/zararı kesinleşmemiş olduğundan geçici 67 nci madde kapsamında tevkifat yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

Buna göre, bu işlemlere ilişkin tevkifat karın kesinleştiği aşamada gerçekleştirilecek olup, tevkifat matrahı sözleşmelerin ters pozisyon alınarak vadeden önce kapatılması durumunda ilk sözleşme fiyatı ile ikinci sözleşme fiyatı arasındaki fark, vadede kapatılması durumunda ise kapanış fiyatı (vade tarihi uzlaşma fiyatı) ile sözleşme fiyatı arasındaki fark olacaktır.

Örnek 8: Bay (H), 25/5/2011 tarihinde 1,5760 USD/TL kurundan 10.000 USD değerinde 31/5/2011 vadeli döviz alım sözleşmesi satın almış olup, organize borsada (VOB vb.) gerçekleştirdiği bu işlemle ilgili olarak (Z) Bankası aracılığıyla ödemiş olduğu teminat tutarı 1.200 TL’dir. Bay (H)’nin Bankası aracılığıyla Takasbank’a yatırmış olduğu teminat tutarlarına ilişkin günlük değerlendirme farklarının hesaplanması ve teminat hesaplarına yansıtılması aşağıdaki şekilde yapılmaktadır;

Sürdürülebilir teminat tutarı : 900 TL (1.200*0.75)
Sözleşme Kuru : 1,5760 TL

<u>Değerleme Tarihi</u>	<u>USD Kuru</u>
25/5/2011	1,5960
26/5/2011	1,5450
27/5/2011	1,5680
28/5/2011	1,5560
29/5/2011	1,5750
30/5/2011	1,5840
31/5/2011	1,5860

25/5/2011 tarihindeki değerlendirme kar/zararı: [(günlük uzlaşma fiyatı - sözleşme fiyatı) * sözleşme tutarı]
: [(1,5960 - 1,5760) * 10.000] = 200 TL

200 TL kar Bay (H)'nin teminat hesabına istendiği zaman çekilmek üzere yatırılmıştır. (1200+200= 1400 TL)
26/5/2011 tarihindeki değerlendirme kar/zararı:[(günlük uzl. fiyatı- bir önceki gün uzl. fiy.)*
Sözleşme tutarı]
:[(1,5450-1,5960)* 10.000]= -510 TL

510 TL zarar Bay (H)'nin teminat hesabından çekilmiş olup, teminat tutarı sürdürülebilir teminatın altına indiğinden (1400-510=890 TL), Takasbank tarafından yapılan teminat tamamlama çağrısı üzerine 310 TL (1200-890=310 TL) eksik teminat tutarı müşteri tarafından teminat hesabına yatırılmıştır.

27/5/2011 tarihindeki değerlendirme kar/zararı:[(1,5680-1,5450)* 10.000]= 230 TL

230 TL kar teminat hesabına yatırılmıştır. (1200+230= 1430 TL)
28/5/2011 tarihindeki değerlendirme kar/zararı:[(1,5560-1,5680)* 10.000]= -120 TL

120 TL zarar teminat hesabından çekilmiştir. (1430-120=1310 TL)
29/5/2011 tarihindeki değerlendirme kar/zararı:[(1,5750-1,5560)* 10.000]= 190TL

190 TL kar teminat hesabına yatırılmıştır. (1310+190=1500 TL)
30/5/2011 tarihindeki değerlendirme kar/zararı:[(1,5840-1,5750)* 10.000]= 90TL

90 TL kar teminat hesabına yatırılmıştır. (1500+90=1590 TL)
31/5/2011 tarihindeki değerlendirme kar/zararı:[(vade tarihi günl. uzl. fiyatı- bir önceki gün uzl. fiy.)* sözleşme tutarı]
:[(1,5860-1,5840)* 10.000]= 20TL

20 TL kar teminat hesabına yatırılmıştır. (1590+20=1610 TL)
(31/5/2011) Sözleşme net kar/zararı:[(vade tarihi günl. uzl. fiyatı – sözleşme fiyatı)* sözleşme tutarı]
:[(1,5860-1,5760)* 10.000]= 100 TL

Sözleşme 100 TL karla sonuçlanmış olup, söz konusu kar üzerinden % 10 oranında tevkifat yapılacaktır.

Değerleme Tutarları Toplamı = Sözleşme Kar/Zararı
(200-510+230-120+190+90+20) = 100

Örnek 9: Örnek 8'deki Bay (H)'nin 28/5/2011 tarihinde vadeden önce kısa pozisyon almak suretiyle sözleşmeyi kapatması durumunda ise, teminat tutarlarına ilişkin günlük değerlendirme farklarının hesaplanması ve teminat hesaplarına yansıtılması aşağıdaki şekilde yapılmaktadır;

Satış fiyatı (Kısa Pozisyon): 1,5730 TL (28/5/2011 tarihinde gerçekleştirilen işleme ilişkin kur)
25/5/2011 tarihindeki değerlendirme kar/zararı:[(günlük uzl. fiyatı-söz. fiyatı)* sözleşme tutarı]
:[(1,5960-1,5760)* 10.000]= 200 TL

200 TL kar Bay (H)'nin teminat hesabına yatırılmıştır. (1200+200= 1400 TL)
26/5/2011 tarihindeki değerlendirme kar/zararı:[(günlük uzl. fiyatı- bir önceki gün uzl. fiy.)*
sözleşme tutarı]
:[(1,5450-1,5960)* 10.000]= -510 TL

510 TL zarar Bay (H)'nin teminat hesabından çekilmiş olup, teminat tutarı sürdürülebilir teminatın altına indiğinden (1400-510=890 TL), Takasbank tarafından yapılan teminat tamamlama çağrısı üzerine 310 TL eksik teminat tutarı müşteri tarafından teminat hesabına yatırılmıştır.

27/5/2011 tarihindeki değerlendirme kar/zararı:[(1,5680-1,5450)* 10.000]= 230 TL

230 TL kar Bay (H)'nin teminat hesabına yatırılmıştır. (1200+230= 1430 TL)
28/5/2011 tarihindeki kapanış kar/zararı:[(satış fiyatı- bir önceki gün uzl. fiy.)*
sözleşme tutarı]
:[(1,5730-1,5680)* 10.000]= 50 TL

(28/5/2011) Sözleşme net kar/zararı:[(satış fiyatı – sözleşme fiyatı)* sözleşme tutarı]
:[(1,5730-1,5760)* 10.000]= -30 TL

28/5/2011 tarihinde oluşan kar 50 TL olmakla birlikte, sözleşme net olarak 30 TL zararla sonuçlanmış olduğundan, herhangi bir tevkifat yapılması söz konusu değildir.

Değerleme Tutarları Toplamı = Sözleşme Kar/Zararı
(200-510+230+50) = -30

7.2. Organize borsalarda (VOB vb.) işlem yapan müşterilerin teminat hesaplarında bulunan TL cinsinden nakdi teminatların TAKASBANK tarafından nemalandırılması sonucu elde edilen gelir mevduat faizi olarak geçici 67 nci madde kapsamında % 15 oranında tevkifata tabi tutulacaktır.

Organize borsalarda işlem yapan bankalara ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kuruluna göre kurulan aracı kurumlara ait nakdi teminatların nemalandırılması sonucu elde edilen gelirler üzerinden geçici 67 nci maddenin (4) numaralı fıkrası hükmü gereğince tevkifat yapılmayacaktır.

7.3. Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrasına göre, üç aylık dönem içerisinde aynı türden menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı ile ilgili olarak birden fazla alım-satım işlemi yapılması halinde tevkifatın gerçekleşmesinde bu işlemler tek bir işlem olarak dikkate alınacak olup, aynı tür menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının gruplandırılmasında esas alınmak üzere;

I. Sabit getirili menkul kıymetler,

II. Değişken getirili menkul kıymetler,

III. Diğer sermaye piyasası araçları,

IV. Yatırım fonları katılma belgeleri ve yatırım ortaklıkları hisse senetleri

adları altında dört sınıf ihdas edilmişti. Bu Tebliğ ile “III. Diğer sermaye piyasası araçları” sınıfı, “III. Diğer menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları” olarak değiştirilmiştir.

Geçici 67 nci madde kapsamında aynı tür menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı işlemleriyle ilgili olarak ortaya çıkan ve bir takvim yılı aşılmamak kaydıyla izleyen üçer aylık dönemlere devri öngörülen zararların mahsubu açısından önem taşıyan bu sınıflandırmaya göre, menkul kıymetlere bağlı olarak yapılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri menkul kıymetin dahil olduğu sınıf içinde değerlendirilecek, menkul kıymete bağlı olmaksızın yapılan işlemler ise “III. Diğer menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları” sınıfı kapsamında değerlendirilecektir.

Bu kapsamda, hisse senedi ve hisse senedi endekslerine dayalı olarak yapılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören hisse senedi ve hisse senedi endekslerine dayalı olarak ihraç edilen aracı kuruluş varantları hisse senetlerinin dahil olduğu değişken getirili menkul kıymetler sınıfında değerlendirilecektir.

Öte yandan, hisse senedi ve hisse senedi endeksleri dışında bir dayanak varlığa bağlı varantlar söz konusu gruplandırmada III. sınıf kapsamında değerlendirilecektir.

Tebliğ olunur.

¹ 30/12/2005 tarihli ve 26039 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

² 30/9/2006 tarihli ve 26305 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

³ 8/3/2007 tarihli ve 26456 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

⁴ 6/12/2008 tarihli ve 27076 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

⁵ 25/12/2010 tarihli ve 27796 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

⁶ 13/1/2011 tarihli ve 27814 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

⁷ 30/9/2010 tarihli ve 27715 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.